

"Uusi maailma, uusi kapitalismi"

Pariisissa järjestettiin 8.-9.1.2009 korkean tason symposio, jossa kuultiin lukuisten asiantuntijoiden näkemyksiä finanssikriisistä ja globalisaatiosta. Mukana mm. Nicolas Sarkozy, Angela Merkel ja Tony Blair.

Finanssikriisi on rahakapitalismin kriisi. Kriisi juontaa juurensa Reagan-Thatcher -politiikkaan, jonka aikana alettiin vapauttaa taloutta tiukasta valtion hallinnasta. Deregulaatio meni liian pitkälle. Nyt tarvitaan selkeästi finanssimarkkinoiden parempaa sääntelyä.

Rahakapitalismia pitää uudistaa, lisätä vastuuta ja parantaa moraalialueita. Raaka kapitalismi ei enää toimi, tarvitaan kapitalismi +.

Tarkoituksena ei ole hylätä markkinataloutta ja kapitalismia, vaan palauttaa niiden toimintakyky ja saada koko järjestelmä uudelleen jaloilleen.

Valtion rooli on elävöittää ja innostaa yrittäjäkapitalismia. Kapitalismi on yhtä kuin vastuun ottamista. Valtion ja markkinavoimien välille tarvitaan uutta tasapainoa. Nykypäivänä eletään politisoituneessa globaalissa taloudessa. Sosiaalista oikeudenmukaisuutta ei voida unohtaa. Ei protektionismille.

Uuden finanssiarkkitehtuurin rakentamisessa Lontoon G20 -kokoukselta 2.4. odotetaan konkreettisia tuloksia. Muutama huippukokous ei riitä, vaan tarvitaan jatkuvaa seurantaa esim. G20-finanssiministerien tasolla.

Mm. kehittyvät maat toivovat finanssiasioiden käsittelyä "G192" -ryhmässä eli YK:ssa. Toiset kannattavat rajoitettua ryhmää. Yhdysvaltain rooli on tärkeä. Merkel ehdotti ECOSOCin vahvistamista tai uutta talousneuvostoa YK:hon.

Presidentti Sarkozy oli antanut pääministerin alaisuudessa julkisen politiikan evaluaatiosta ja tietoyhteiskunta-asioista vastaavalle valtiosihteerille Éric Bessonille (nimitettiin 15.1. maahanmuuttoministeriksi) tehtäväksi järjestää finanssikriisiin ja globalisaatioon liittyvä korkean tason symposium, joka pidettiin 8.-9.1.2009.

Symposium järjestettiin yhteistyössä Financial Times'in, le Monde'n, Sciences Po'n, le Centre d'Analyse stratégiques'n, ja London School of Economicsin kanssa.

Ensimmäisten huhujen mukaan kyseessä olisi ollut jonkinlainen G20:n kanssa kilpaileva foorumi. Kolmesta paneelista koostunut "Nouveau monde, nouveau capitalism" (uusi maailma, uusi kapitalismi) -symposiumin tarkoitus oli kuitenkin vain omalta osaltaan edesauttaa tulevia G20-keskusteluja, ja kuten Sarkozy totesi - edesauttaa EU:n yhteisen äänen löytymistä. Symposiumissa pohdiskeltiin monelta kantilta, miten presidentti Sarkozyn julistaman kapitalismin uudistamisen tulisi tapahtua.

Avainpuhujina olivat Sarkozyn lisäksi entinen brittipääministeri Tony Blair ja Saksan liittokansleri Angela Merkel. Päätöspuheenvuoron pitivät valtiosihteeri Bessonin yhteenvedon jälkeen Tony Blair ja Ranskan pääministeri Francois Fillon. Symposiumin osallistujakaarti oli muutenkin hyvin nimekäs, sillä mukana olivat mm. Liberian presidentti Ellen Johnson-Sirleaf, Euroopan keskuspankin pääjohtaja Jean-Claude Trichet, WTO:n pääjohtaja Pascal Lamy, entinen pääministeri Michel Rocard, ministereitä eri maista ja kolme Nobelin talouspalkinnon saanutta professoria.

Avauspuheenvuorot

Tony Blair (piti osan puheestaan sujuvalla ranskalla) totesi, että nykyinen monimutkainen finanssikriisi vaatii kiireellisesti ja väistämättä kansainvälisen valvonnan luomista ja parempaa koordinaatiota. Kriisin ratkaisemiseksi tarvitaan välittöminä toimina myös mm. verotuksellista stimulusta, jotta luotonantojärjestelmä saadaan taas toimimaan ja ihmiset kuluttamaan. Nyt vallitsee varovaisuus; kuluttajat eivät kuluta ja sijoittajat eivät sijoita. Tulevaisuutta pitää rakentaa kestävin keinoin, mm. tieteen ja teknologian, innovaatioiden ja koulutuksen avulla. 21. vuosisataa ei voida hallita 20. vuosisadan keinoin. Kriisin uhreja, kuten työttömäksi joutuneita, pitää auttaa. Blairin mukaan finanssikriisin seurauksena tuli taloustuunami. Talouskriisin opetus: globalisaatio ja rajojen häviäminen ei ole hallitusten toiminnan tulos, vaan ihmisten toiminnan ja mm. internetin seuraus. Tehokas ja tasapainoinen globalisaatio tarvitsee arvoja, jossa spekulatiolla ei ole sijaa. Yrittäjyydestä Blair totesi, että parhaimmat tapaamansa yrittäjät ovat niitä, jotka antaumuksella nauttivat yrittäjyydestä ja työstään eivätkä suinkaan ne, jotka nostavat suuria voittoja.

Liittokansleri Angela Merkel kehotti katsomaan, mitä onkaan opittu Berliinin muurin ja kommunismin kaatumisen jälkeen. Globalisaatio voi olla mahdollisuus, mutta nyt on nähty myös riskit. Nykykriisi ei ole yksistään finanssimarkkinoiden luoma, vaan siihen on vaikuttanut myös muita tekijöitä, kuten Kiinan mahtavat rahaylijäämät. Taloudellinen eriarvoisuus on kasvanut teollisuus- ja kehitysmaiden välillä. Finanssi-instituutiot ja regulaatio eivät riitä, vaan tarvitaan myös koordinaatiota. Koordinaation välttämättömyyden on myös Ranska hyvin osoittanut. Lontoossa 2.4. pidettävässä G20 -kokouksessa pitää päästä eteenpäin ja osoittaa poliittista tahtoa. Merkel on tyytyväinen siitä, että Saksan Heiligendammin aloittama prosessi G5-maiden (Kiina, Intia, Mexico, Brasilia, Etelä-Afrikka) mukaan ottamiseksi G-ryhmään on jatkunut ja jatkuu Italian G8-puheenjohtajuuskaudella. Instituutioarkkitehtuuri pitää ajantasaistaa vastaamaan 21. vuosisataa. YK pitää uudistaa, samoin rahoituslaitokset. Merkel ehdotti **ECOSOCin vahvistamista tai miksei YK:hon voitaisi luoda talousneuvosto turvallisuusneuvoston rinnalle**. Hänen mielestään **taloudessa tarvittaisiin samanlainen peruskirja kuin mitä ihmisoikeuksille on laadittu, sillä taloudessa tarvitaan niinkin ikään kansainvälisiä standardeja**. Näitä standardeja ja ohjeita tulee kaikkien noudattaa. Merkel uskoo, että kriisistä nousee entistä voimakkaampana tulevaisuudessa. (Merkel oli kahdenvälisissä keskusteluissaan Sarkozyn kanssa luvannut kutsua lähiaikoina Berliiniin G20:n eurooppalaisten maiden valmistelukokouksen.)

Presidentti Sarkozy korosti, että maailman muutoksessa meidänkin täytyy muuttua. Globalisaatio on luonut tyhjiön, joka huolestuttaa. Kriisi on maailmanlaajuinen eikä se ole pelkästään rahoitukseen liittyvä. Sarkozyn mukaan onnellinen maailma päättyi 11.9.2001. Finanssikapitalismi ei ole sama kuin kapitalismi, jolla tarkoitetaan yrittäjyyttä ja muita perusarvoja. **Kriisi koskee rahakapitalismia, jonka moraalilla pitää parantaa. Kapitalismia ei pidä tuhota, vaan se pitää uudistaa**. Sarkozy kysyi, miten ihmiset saadaan uskomaan, että heitä suojellaan ilman protektionismia? Kun kyseessä on maailmanlaajuinen kriisi, siihen tarvitaan myös maailmanlaajuiset vastaukset. Kansainvälistä yhteistyötä pitää lisätä. Ranska, Saksa ja Iso-Britannia tekevät paljon yhteistyötä ja Sarkozy uskoo viimeiseen hengenvetoon asti, että Eurooppa tarvitsee Iso-Britanniaa. Maailmanlaajuiseen vastaukseen tarvitaan tietysti Yhdysvaltoja, mutta myös Kiinaa, Intiaa ja muita G20 -maita. Ei kolmea miljardia ihmistä voida noin vain unohtaa!

Spekulatio on hyödyttänyt bonusten saajia, mutta vastuulliset kaikkoavat, kun asiat eivät mene hyvin ja rahat ovat haihtuneet taivaan tuuliin. Silloin huudetaan valtiota apuun. Valtion roolina ei ole kansallistaminen, vaan tasapainottaminen. **Valtion rooli on elävöittää ja innostaa yrittäjäkapitalismia. Kapitalismi on yhtä kuin vastuun ottamista**. Työn arvo pitää saada kunniaan. Lontoossa ei pidä 2.4. katsoa taaksepäin, vaan siellä pitää tehdä tulevaisuuteen tähtääviä **päätöksiä**.

Nyt Yhdysvallat ei enää yksin sanele, mitä tehdään, vaan kansainvälinen yhteisö tekee yhdessä. Siihen tarvitaan tuki niin idästä, lännestä, kuin pohjoisesta ja etelästäkin. Kaikilla pitää olla sama visio.

Pyöreän pöydän keskustelut

Paneeli 1: "Uuden kapitalismin arvot"

Tony Blair korosti, että Brownin puheenjohtamassa G20-kokouksessa Lontoossa 2.4. tulee saada aikaan viitekehys tulevaisuutta varten. Regulaatiojärjestelmäkään ei voi ratkaista kaikkia asioita, vaan kriisin ratkaisussa pitää ottaa laajemmin huomioon **sosiaaliset vastuut**. Luottamus markkinoihin pitää palauttaa. Vaikka valtion rooli tulee takaisin, se ei ole ainoa tekijä.

Italian finanssiministeri Giulio Tremonti piti suurta velkaantumista ja spekulatiota ongelman ytimenä. Kaikki G-ryhmät ovat tärkeitä regulaation aikaansaamisessa. Säännösten pitäisi olla laillisesti sitovia.

Professori Jean-Paul Fitoussi, Institut d'Etudes Politiques de Paris peräänkuulutti **eettisiä arvoja**, jotka ovat unohtuneet tähtitieteellisten palkkioiden ja rahan maailmassa, samalla kun maailman kurjuus on lisääntynyt ja työn arvo alentunut. Kriisissä rikkaat ovat menettäneet paljon, mutta köyhät ovat menettäneet kaiken. Eettiset arvot pitää palauttaa tulevaisuutta varten.

Professori Amartya Sen Harvardin yliopistosta (talousnobelisti v. 1998) oli skeptinen uuden kapitalismin suhteen. Hänen mielestään **Adam Smithin teoria** käy taas toteen. Sen mielestä **pitäisi tutkia instituutioiden toimivuutta eikä kapitalismin uudelleenmuotoilua**. Klassisia arvoja, kuten oikeudenmukaisuus, tulisi vaalia. Siviilyhteiskunta pitäisi myös olla edustettuna.

Ranskan entisen pääministerin ja nykyisen Euroopan Parlamentin jäsenen Michel Rocardin mukaan **markkinataloudelle ei ole vaihtoehtoja**, sillä se on kaikkein demokraattisin talousjärjestelmä. Myös hän peräänkuulutti eettisiä arvoja ja sosiaalista tasapainoa. Hän myös otti esille korkean velkaantumistasteen BKThen nähdessä ja pohti, **miten voidaan olla kontrolloidusti vararikossa**.

Kv. talouspolitiikan professori Francis Fukuyama, John Hopkinsin yliopistosta toi esille kriisin syyn eli **Reagan-Thatcher -politiikan**, jonka aikana alettiin vapauttaa taloutta tiukasta valtion hallinnasta. Ongelmana oli se, että talouden vapauttamisessa ja **deregulaatiossa menttiin liian pitkälle**. Nyt tarvitaan selkeästi finanssimarkkinoiden parempaa sääntelyä. Mutta miten pitkälle valtion puuttuminen voi mennä? Jokaisen demokraattisen järjestelmän pitää huolehtia myös arvoistaan. Fukuyama korosti, että nyt eletään **poliittisessa taloudessa**.

Keskustelussa rahakapitalismin irrottautumisesta etiikasta **Blair** korosti, että ennen oli liikaa valtion ohjausta, Reagan-Thatcher -politiikkaa tarvittiin, mutta tasapaino menetettiin. Arvot karkasivat ja nyt monet sellaisetkin ovat valitettavasti kärsineet, jotka ovat hoitaneet omat tehtävänsä hyvin. Parhaiten järjestelmä toimii siten, että valtio sääntelee asioita, joissa on yleinen intressi. **Valtion ja markkinavoimien välille tarvitaan uutta tasapainoa**. **Rocard** totesi, että pitää löytää tasapaino valtion puuttumiselle. Regulaatio voi olla myös muuta kuin valtiollista. Valtio on huono yrittäjä, mutta sen pitää luoda instrumentteja rikollisen talouden hillitsemiseen. Kommenttipuheenvuoron pitänyt **EI Salvadorin apulaistalousministeri Johanna Hill Dutriz** totesi, että kriisin vaikutus ulottuu myös latinalaiseen Amerikkaan mm. korkean ruuan hinnan vuoksi. Hän peräänkuulutti vakaampaa multilateraalista talousjärjestelmää ja hyvien käytäntöjen omaksumista. **Italialainen kansanedustaja Enrico Letta** totesi, että valitettavasti finanssikriisistä joudutaan maksamaan kallis "shekki" Euroopassakin. Onneksi Euro on luonut vakautta ja kuria. Ei pidä unohtaa, että yksityinen velka säilyy velkana yksityiselämässä; sitä ei voi pyyhkiä pois. **Fukuyama** totesi hänelle esitettyyn kysymykseen Obaman politiikasta, että Yhdysvallat tulee vastaisuudessaakin osoittamaan johtajuutta (leadership); mistäs se tulee jos ei Amerikasta? Yhdysvalloilla on edelleen merkittävä rooli, mutta hän uskoo, että se on enemmän yhteistyöhaluinen, sillä Yhdysvallat tarvitsee muita maita. **Rocard** uskoo, että Yhdysvallat on muuttunut, sillä kriisin vuoksi silläkään ei ole vaihtoehtoa.

Paneeli 2: Globalisaatio ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus?

Pascal Lamy pohti aluksi sitä, mikä on luonut sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta. Historiallinen näkemys oli se, että kapitalismi loi epäoikeudenmukaisuutta, mutta miten on globalisaation laita. Kysymys on hyvin monitahoinen. Myös ympäristökysymykset kuuluvat oikeudenmukaisuuteen.

Intian kauppaja- ja teollisuusministeri Kamal Nath totesi, että Intialle globalisaatio on tuonut paljon hyvää. Hänelle sosiaalinen oikeudenmukaisuus on yhtä kuin jaettu oikeudenmukaisuus (distributed justice).

Kilpailukomissaari Neelie Kroes ei katsonut globalisaatiolle olevan vaihtoehtoa. Nykyistä kriisiä ei voida ratkaista kansallisin keinoin eikä uusnationalismia voida hyväksyä, vaikka hallitusten toimet ovatkin nyt välttämättömiä. Globalisaatio on nostanut miljoonia ihmisiä pois kurjuudesta. Hän muistutti valtiontukisäännöistä ja tukiaisten vaaroista. Uusia sääntöjä luotaessa pitää säilyttää hyvät asiat ja muuttaa huonot.

Euroopan ammattiyhdistysten liiton pääsihteeri John Monks pelkää pitkää lamaa ja sitä, että protektionismi alkaa nostaa päätään. Hänen mielestään WTO ei pysty yksin huolehtimaan sosiaalisesta ulottuvuudesta.

Alankomaiden varapääministeri ja finanssiministeri Wouter Jacob Bos totesi globalisaation olevan hyvinvoinnin ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kaupankäyntiä. Vaikeampaa on nyt järjestää sosiaalista oikeudenmukaisuutta, kun voittajista on tullut häviäjiä. Arvot ja moraalit ovat tulossa uudelleen esille. Finanssikriisin valvonnan osalta Bos varoitteli, ettei pidä yliarvioida valvonnan voimaa.

Professori Joseph Stiglitz Columbian yliopistosta (talousnobelisti vuodelta 2001) puhui **politisoituneesta globalisaatiosta**. Hänen mukaansa kansainväliset sopimukset voivat aiheuttaa myös haittaa, sillä esim. Uruguay'n kierroksen Trips-sopimus esti halpojen lääkkeiden saannin. Hän oli tuolloin presidentti Clintonin talousneuvonantaja valkoisessa talossa. Stiglitz oli varsin positiivinen kriisin suhteen ja totesi, että kehittyvistä maista virtaa nyt rahaa takaisin Yhdysvaltoihin. Hän totesi suhdanteita myötäilevän politiikan johtaa epäsymmetrisyyksiin. Finanssikriisiasioita pitäisi hoitaa "G192" -kokoonpanossa. Kansainväliset instituutiot ja erityisesti YK pitää nostaa takaisin kunniaan.

Bruegel-tutkimuslaitoksen johtaja Jean Pisani-Ferry toi esille ilmastokysymykset, ruuan ja eriarvoisuuden maailmassa. Hänen mukaansa solidaarisuusmekanismia ja esim. EU:n globalisaatorahastoa pitää vahvistaa. Hän toivoo, että USAn uusi hallitus ottaisi kantaa veroparatiisikysymyksiin.

Kanadalainen kansanedustaja Thomas J. Mulcair totesi varsin Amerikka-vastaisessa puheenvuorossaan, että voimasuhteet pitää ottaa huomioon. Esim. Yhdysvallat valmistaa perinteisesti paljon autoja Kanadassa, koska Kanadassa on toimiva sosiaaliturvajärjestelmä, jota työntekijät voivat ilmaiseksi hyödyntää. Hän muistutti myös "veritimanteista ja likaisesta öljystä".

Kroes totesi kommenttina, että EU tekee jo paljon ja kyseessä on kehittyvien maiden ja EU:n win-win -tilanne, jossa kumpikin hyötyy.

Nath totesi, että Intia on hyvin monivivahteinen maa. Se ei voi globalisoida maatalouttaan muualla käytössä olevien tukiaisten vuoksi. Intiassa maatalous ei ole samalla tavalla kaupallista, vaan se on ennemminkin sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Silloin kun haetaan markkinoita tukiaisten avustamana, se on kaupallista epäoikeudenmukaisuutta. Mahdollisuus puhtaaseen juomaveteen on myös sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kysymys, jotka pitäisi jättää poliitikkojen huolehdittaviksi.

Lamy korosti, että sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja solidaarisuuden tulee säilyä politiikassa. WTO:ssa sosiaaliset perusoikeudet otetaan huomioon globaalissa maailmantaloudessa.

Paneeli 3: "Miten kapitalismia voidaan säännellä?"

Liberian presidentti Ellen Johnson-Sirleaf: finanssikriisillä on myös vaikutuksia Afrikkaan. 60- ja 70-luvuilla myös Afrikassa hallitukset ottivat taloustoimia itselleen. Se ei onnistunut hyvin, vaan mm. korruptio ja itsevaltius lisääntyivät ja demokraattiset järjestelmät kärsivät. Tätä seurasi nopea kaupan esteiden väheneminen ja finanssimarkkinoiden deregulaatio, samalla kun valvonta ei pysynyt vauhdissa mukana. Opetus tästä on se, että **pitää löytää tasapaino valtion puuttumiselle;** äärijärjestelmät eivät toimi, vaan johtavat ylilyönteihin. Tarvitaan "fiksua" hallituksen puuttumista (smart government intervention). Globalisaatio eteni liian nopeasti ja päädyttiin katastrofiin. Nyt on huoli siitä, että YK:n vuosituhattavoitteita ei saavuteta, koska investointijärjestelmä on häiriintynyt. Pitäisi löytää käytännöllisiä ja pragmaattisia ratkaisuja kansainvälisten finanssimarkkinoiden regulaatioon. Hän muistutti Paavin uudenvuoden puheesta, jossa käsiteltiin erittäin hyvin globalisaatiota ja kriisiä. Kehitysmaiden kehitys pitää taata finanssikriisistä huolimatta.

Talouspolitiikan professori Edmund Phelps Columbian yliopistosta (vuoden 2006 talousnobelisti) pohdiskeli itsekseen ja vähän irrallisesti kapitalismin syvintä olemusta. Hyvin toimiva kapitalismi on tärkeää. Nyt kapitalismi ei voi hyvin. Pankkien haavoittuvuutta pitää vähentää ja uudelleensuunnata toimintaa kiinnelainoihin ja auttaa riskipääomateollisuutta. Osakemarkkinoihin pitäisi saada luottamus, jotta kapitalismi saataisiin taas toimimaan. **Tarvitaan kapitalismi +, enää ns. raaka kapitalismi ei toimi.** Hän vastustaa korporatismia. Yritysten pitää saada toimia vapaasti eikä jokaista asiaa tule kysyä työntekijöiltä.

Ranskan CFDT-ammattiliiton pääsihteeri Francois Chérèque totesi, että enää ei puhuta, pitääkö valtion puuttua asioihin, vaan miten sen pitää puuttua. Hän korosti talous-, sosiaali- ja ympäristötekijöiden huomioonottamista. Investointien pitäisi olla sosiaalisesti vastuullisia ja yrityksiä pitäisi luokitella niiden sosiaalisten ja ympäristökriteerien perusteella. Ranskassa perustettu strateginen sijoitusrahasto on hyvä asia. Palkansaajien pitäisi päästä mukaan yritysten päätöksentekoon.

London School of Economics and Political Sciencen johtaja Howard Davis totesi, että nyt ollaan vielä liian lähellä kriisiä, jotta sitä voitaisiin kunnolla analysoida. Maailmanlaajuisesti, myös mm. Kiinassa eikä vain anglosaksisessa maailmassa on ollut epätasapainoa, joka on johtanut kriisiin. Finanssimaailmassa ei ole WTOta ja samantasoisia sääntöjä. Asiasta kiinnostutaan vasta nyt, kun kriisi on käynnissä. Luottamus markkinoihin pitää palauttaa ja luoda kansainväliset puitteet regulaatiolle. Keskeinen kysymys on se, **mihin vedetään regulaation rajat.** Tarvitaan lainsäädäntöä ja maailmanlaajuinen yhteisymmärrys. Hän viittasi myös ETAa ja Islannin vaikeuksiin, jotka heijastuvat EU- ja euroalueelle. Islanti ei ole EU:ssa eikä eurossa, mutta sen toiminta aiheutti suuria kuluja Euroopan maille, sillä islantilaisten pankkien toimintaa ei voitu valvoa toisessa maassa. Euroopassa tarvittaisiin kaikki maat kattava pankkivalvontaviranomainen, Euroopan Charter tai jotakin vastaavaa. **Kestävään tulokseen pääsemiseen ei pari huippukokousta riitä, vaan hänen mielestään pitää esim. jonkin G-ryhmän finanssiministerien tasolla pitää säännöllisesti seurantakokouksia.** Hänen mielestään mikään avoin komitea ei tule toimimaan.

Tshekin keskuspankin kuvernööri Zdenek Tuma, joka on myös vastuussa finanssivalvonnasta totesi, että regulaatiota pitää harmonisoida ja katsoa regulaation hyödyt ja haitat. Jo tehty regulaatiotyö pitää ottaa huomioon.

Euroopan keskuspankin pääjohtaja Jean-Claude Trichet totesi heti aluksi, että nykyisistä ongelmista huolimatta **markkinataloutta ei pidä kyseenalaistaa.** Rahoitusjärjestelmän parantamisessa pitää kiinnittää huomiota myötäsykliisyyteen, vakaussääntöihin ja avoimuuteen. Pitää varautua uusiin shokkeihin ja kiinnittää huomiota pitkän ajanjakson luottokelpoisuuteen ja budjettipolitiikkaan. Kaikki G-ryhmät, erityisesti G20, ja instituutiot ovat tärkeitä, kun koordinoidaan toimenpiteitä. Hän mainitsi myös BISin (Bank for International Settlements) ja Baselin komitean. Euroalue on niin ikään tärkeä. Trichet odottaa paljon tulossa olevalta de Larosièren -komitean raportilta. Trichet totesi, että valvonnan osalta voidaan myös ajatella varsin hajautettua järjestelmää, jonkinlaista valvontakollegiota.

Ukrainalainen kansanedustaja Arseniy Petrovych Yatsenyk totesi kapitalismin merkitsevän myös demokratiaa. Uusia kansainvälisiä instituutioita ei pitäisi enää perustaa, vaan käyttää jo olemassa olevia, YK, Maailmanpankki, IMF jne. Asioita pitää hoitaa laajassa kokoonpanossa eli 192:n maan kesken.

Iso-Britannian työ- ja eläkeasioista vastaava valtiosihteeri James Purnell katsoi, että kansainvälisellä tasolla tarvitaan uusi järjestelmä, jotta finanssimaailma saadaan taas toimimaan. Todellinen talous, jossa työtä arvostetaan on tärkeää.

Loppupuheenvuorot

Symposiumin järjestäjä Éric Besson totesi yhteenvedona, että kapitalismi pitää edelleen säilyttää, mutta sitä pitää modernisoida. On olemassa eri kapitalismin muotoja, esim. Reagan - Thatcher - kapitalismi, Intian järjestelmä, Kiinan järjestelmä. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ei ole ristiriidassa kapitalismin kanssa. Kuten presidentti Sarkozy totesi, sanktioita pitää tarvittaessa asettaa eikä vain kerätä bonuksia. Protektionismi ei ole hyväksyttävää, mutta kansalaisia voidaan suojella ilman protektionismia. Globalisaatio on henkinen tila (l'état d'ésprit). Kansainvälistä finanssiarkkitehtuuria koskevalta Lontoon G20-kokoukselta 2.4. odotetaan konkreettisia tuloksia. Hän totesi keskustelua käydyin laajasti siitä, mikä ryhmä olisi sopiva, G8?, G20?, G192? Merkel haluaisi vahvistaa ECOSOCin roolia ja laatia taloutta koskeva charter. Toimien täytäntöönpano on tärkeää. Lopuksi Besson totesi, että seuraava vastaavanlainen symposium järjestetään Pariisissa myös ensi vuonna 7.-8.1. Tilatkin on jo varattu École Militairesta.

Tony Blair: meidän täytyy muuttua maailman mukana. Kansainvälinen finanssijärjestelmä on murtunut ja siinä tarvitaan perinpohjaista uudistusta ja säännösten luomista. Finanssisektorin pitää tulla uudelleen toimintakykyiseksi ja talouden palvelukseen. **Valtion rooli on tärkeä järjestelmän tasapainon palauttamisessa ja julkisen edun vaalimisessa. Tarkoituksena ei ole hylätä markkinataloutta ja kapitalismia, vaan palauttaa niiden toimintakyky ja saada koko järjestelmä uudelleen jaloilleen.** Tarvitaan aktiivista yrittäjyyttä ja innovaatiota myös finanssisektorilla. Kapitalismi tarvitsee uudelleen moraalista, joka kunnioittaa ahkeraa työtä ja yrittäjyyttä. Kaikista toimenpiteistä huolimatta ei voida välttää sitä, että tulevaisuudessakin tapahtuisi vielä vastaavia kuplan puhkeamisia. Siksi maailmanlaajuinen hallinta ja multilateralismi ovat tärkeitä päämääriä. Maailma täytyy pitää avoinna eikä protektionismia voida suvaita. Enää Eurooppa ei toimi yksin eikä Yhdysvallat toimi yksin, vaan konsensus saadaan aikaan maailmanlaajuisesti. Näin päästään ulos kriisistä.

Ranskan pääministeri Francois Fillon totesi, että finanssikriisin seuraukset olisivat olleet paljon pahemmat, mikäli Euroopassa ei olisi reagoitu nopeasti. Finanssikriisiä seurasi "taloustsunami". Nyt tarvitaan kapitalismin luovaa voimaa ja **vastuullista kapitalismia**. Monopoliin ei saa antaa väärää kilpailua.

Ongelmat aiheutuvat siitä, että **globalisaatio on edennyt nopeammin kuin politiikka**. Euroopan viesti Yhdysvalloille on se, että kansainvälistä yhteistyötä tarvitaan kriisin voittamiseksi. Fillon totesi olevansa tyytyväinen Obaman julkistaman elvytyspaketin vuoksi. Ranska haluaa olla keskiössä ratkaistessa maailmanlaajuisia kysymyksiä. Ranskan ehdotuksesta G20-huippukokous järjestettiin 15.11.08. Lontoossa 2.4. pitää saada aikaan konkreettisia tuloksia harmonisaatiossa, pankkisaatavien muuntamisessa arvopapereiksi (titrisation), kirjanpito-normeissa, luottokelpoisuusluokituksissa, palkkioissa ja veroparatiisikysymyksessä. Näiden sääntöjen pitää kattaa kaikki maat ja toimijat.

Myös energiapolitiikassa tarvitaan uusia mekanismeja. Öljyn hinta ei voi jatkaa loputtomiin heilahtelujaan, vaan pitää löytää järjestelmä pidemmän aikavälin hintavakauteen. Energiaturvallisuus on keskeistä, sillä Eurooppa ei voi olla Ukrainan ja Venäjän välisen kriisin panttivankina. Euroopassa tarvitaan solidaarisuutta energialysymyksissä. "Gaullismiin" viitaten Fillon totesi Ranskan nykyisten vahvuuksien, ydinenergian ja TGV-verkon, juontuvan tulevaisuuden päätöksiin, joka tehtiin pienessä piirissä ilman parlamenttikäsittelyä juuri ennen Pompidoun kuolemaa. Näistä Ranska on suuresti hyötynyt. EU:n energia- ja ilmastopöytäkirja on ainutlaatuinen, sillä se tehtiin vapaaehtoisuuden

pohjalta. Eurooppa on asiassa edelläkävijä. Olennaista on Yhdysvaltain tuleva asenne tässäkin asiassa. **Tarvitaan poliittista tahtoa ja rohkeutta muuttaa maailmanlaajuista järjestelmää.**

Kommentti:

Puolitoista päivää kestänyt symposium herätti paljon kiinnostusta. Läheskään kaikki halukkaat eivät päässeet mukaan. Alussa presidentti Sarkozyn puheen aikana salissa oli myös merkittävä joukko hallituksen ministereitä. Lehdistön edustajiakin oli paikalla noin 250 henkilöä.

Symposiumin järjestäjä, entinen sosialistipuolueen aktivisti Éric Besson, on osoittautunut Sarkozyn luottomieheksi. Hänet nimitettiin 15.1. hallituksen maahanmuuttoministeriksi ja häntä luonnehditaan selkeäksi sarkozylaiseksi.

Symposium oli mielenkiintoinen, jos kohta puolentoista päivän aikana kapitalismi aiheena tuli perin pohjin kalutuksi. Sinänsä mitään uutta ja mullistavaa ei tullut esille Lontoon G20 -kokousta silmälläpitäen. Yhdysvaltain rooli on kaikessa tärkeä. Presidentti Obaman politiikalta odotetaan paljon. Nähtäväksi jää, tuleeko Adam Smithin näkymätön käsi ohjaamaan maailmantaloutta lähitulevaisuudessa vai ohjaako sitä samoin kuin Ranskassa Sarkozyn valtiiovallan roolia ja valtion tukea korostava politiikka.